

SYLABUS**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026***(skrajne daty)*

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Arcydzieła literatury powszechnej (XX i XXI wiek)
Kod przedmiotu*	IC1/17
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury Polskiej XX i XXI wieku
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	III rok, semestr szósty
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	dr hab. prof. UR Magdalena Rabizo-Birek
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR Magdalena Rabizo-Birek

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
6	15	-	-	-	-	-	-	-	1

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Znajomość literatury powszechnej do roku 1939 na poziomie szkoły średniej i studiów licencjackich, znajomość literatury polskiej po 1939 r. na poziomie studiów licencjackich.
--

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Przedstawienie wybitnych pisarzy i dzieł literatury powszechnej XX i XXI w. w kontekście historycznym, kulturowym i społecznym
C ₂	Przedstawienie ważniejszych nurtów w kulturze i literaturze tego okresu ze wskazaniem ich powiązań z obszarami kultur narodowych (np. postmodernizm, egzystencjalizm, teatr absurdu, realizm magiczny).
C ₃	Wskazanie relacji, związków, wpływów i analogii literatury powszechnej z literaturą i kulturą polską.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	dysponuje wiedzą o głównych kierunkach literackich literatury światowej w XX i XXI w.; zna wybitnych twórców i ważne dzieła literackie tego okresu we właściwych im kontekstach (historycznych, kulturowych, polityczno-społecznych); uwzględnia właściwe konteksty literatury i kultury powszechnej w badaniach o literaturze polskiej	K_W05 K_W08
EK_02	rozumie znaczenie edukacji filologicznej w procesie kształtowania jednostki ludzkiej, która swobodnie porusza się w obszarach języka, kultury i literatury XX i XXI wieku	K_W12
EK_03	prezentuje krytyczne podejście do źródeł literackich i akademickich	K_U06
EK_03	potrafi precyzyjnie, poprawnie logicznie i językowo wyrażać swoje myśli i poglądy w języku polskim oraz umie przedstawić argumenty na rzecz własnych poglądów, jak i poglądów innych autorów oraz potrafi formułować wnioski	K_U07

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Dramat życia, antynomie twórczości Malcolma Lowry'ego, obraz współczesnego piekła i wielopłaszczyznowość znaczeń powieści <i>Pod wulkanem</i> – 1 godz.
2. Europejska i amerykańska literatura pacyfistyczna na przykładzie powieści Josepha Hellera <i>Paragraf 22</i> – 1 g.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

3. Kurt Vonnegut jr - śmiejący się prorok zagłady, autor powieści-komiksów, postmodernista na przykładzie powieści: <i>Kocia kotyńska</i> , <i>Rzeźnia nr 5</i> , <i>Śniadanie mistrzów</i> - 1 g.
4. Poetycka „szkoła nowojorska” - personizm Franka O’Hary i hermetyczna poezja Johna Ahsbery’ego – 1 g.
4. Literatura czeska na wybranych przykładach: poetycki realizm Bohumila Hrabala, rzypowieści filozoficzne Milana Kundery – 2 godz.
3. Współczesna literatura ukraińska – Dwanaście kręgów Jurija Andruchowycza, twórczość Iksany Zabuzko i Serhija Żadana – 2 godz.
4. Literatura niemieckojęzyczna po 1945: Grupa 47, niemiecka literatura pogranicza kultur: üntera Grassa powieść <i>Blaszany bębenek</i> – 1 g, poezja Paula Celana, powieści-eseje W.S. ebalda - 2 g.
5. Magiczny realizm <i>Stu lat samotności</i> Gabriela Garcíi Márqueza – 1 g.
6. Jorge Luis Borges – erudyta, mistrz opowiadania, postmodernista (na podstawie tomów powiadań <i>Fikcje</i> i <i>Alef</i> – 1. godz.
7. Literatura francuska: egzystencjalizm i <i>nouveau roman</i> – 1 g.
8. Samuel Beckett i europejski teatr absurdu – 1 g.
9. Literatura z antypodów – powieści Richarda Flanagan: <i>Ścieżki północy</i> , <i>Księga ryb Williama oulda</i> , <i>Kłaśniecie jednej dłoni</i> – 1 g.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną,

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Obecność na zajęciach; egzamin ustny, praca pisemne	WYKŁAD

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<ul style="list-style-type: none"> • Obecność na wykładach – ocena dostateczna • Egzamin ustny – znajomość minimum pięć lektur – ocena dostateczny plus – bardzo dobry • Praca pisemna na temat wybranej lektury/wybranych lektur – ocena dostateczny plus- bardzo dobry

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego	2

(udział w konsultacjach, egzaminie)	
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	17
SUMA GODZIN	30
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gazda Grzegorz, <i>Słownik europejskich kierunków i grup literackich</i>, Warszawa 2000 (tam m.in. hasła: Grupa 47; postmodernizm, teatr absurdu, egzystencjalizm, <i>nouveau roman</i>, surrealizm, realizm magiczny). 2. <i>Pisarze świata. Słownik encyklopedyczny</i>, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995 (i następne wydania). 3. Jan Tomkowski, <i>Wiek XX</i> (fragmenty) [w:] tegoż, <i>Literatura powszechna</i>, Warszawa 2000;
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Barth John, <i>Literatura wyczerpania</i> [w:] <i>Nowa proza amerykańska</i>, wybór, oprac. i wstęp. Z. Lewicki, Warszawa 1983; 2. Bereza Henryk, <i>Proza z importu. Szkice literackie</i>, Warszawa 1989; 3. Butor Michel, <i>Powieść jako poszukiwanie. Wybór esejów</i>, tłum. Joanna Guze, Warszawa 1971. 4. Elektorowicz Leszek, <i>Anglosaskie muzy</i>, Kraków 1995 (roz.: <i>O Poezji W.H. Audena, Pod wulkanem, John Barth</i>) 5. Filipczak Dorota, <i>Choćbym nawet szedł ciemną doliną... Inspiracje biblijne w twórczości Malcolma Lowry'ego</i>, Łódź 2003; 6. Filipczak D., <i>Róża nikogo – poezja Paula Celana jako biblijny antykomentarz</i>, „Fraza” 1997, nr 3. 7. <i>Inny w podróży</i>, t. 2: <i>Narracje podróżnicze w XX i XXI wieku</i>, red. Magdalena Rabizo-Birek, Oksana Weretiuk, Matylda Zatorska, Rzeszów 2018. 8. Janion Maria, <i>Szymon Stupnik, karzeł i szczurzyca</i> [w:] <i>tejże, Żyjąc tracimy życie</i>, Warszawa 2001; 9. Jarniewicz Jerzy, <i>Lista obecności. Szkice o dwudziestowiecznej prozie brytyjskiej i irlandzkiej</i>, Poznań 2000 (tam rozdział o Samuelu Beckecie) 10. Jarniewicz J., <i>Znaki firmowe. Szkice o współczesnej prozie amerykańskiej i kanadyjskiej</i>, Kraków 2007, (tam roz. o Malcolmie Lowrym); 11. Libera Antoni, <i>Wstęp do S. Beckett, Dramaty</i>, Wrocław 1999;

12. „Literatura na Świecie” 1986, nr 7 („Szkoła nowojorska”);
13. „Literatura na Świecie” 1989 nr specjalny Hrabal;
14. „Literatura na Świecie” 1990, nr 9 (dot. Milana Kundery);
15. „Literatura na Świecie” 2006, nr 7-8 (dot. Johna Ashbery’ego);
16. Światłowski Zbigniew, *Günter Grass. Portret z bębenkiem i ślimakiem*, Gdańsk 2000;
22. *W poszukiwaniu Alefa. Proza hispanoamerykańska w świetle najnowszych badań. Borges, Carpentier, Sabato, Cortaza, Garcia Marquez, Vargas Llosa. Antologia* pod red. J. Ziarkowskiej i M. Kurka, Wrocław 2007.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej